

VIRGIL MIHAILESCU-BÎRLIBA LA 60 DE ANI!

Împlinirea vârstei de 60 de ani de către colegul nostru Virgil Mihailescu-Bîrliba constituie nu numai un nimerit prilej de a omagia un colaborator și un binecunoscut specialist, dar și posibilitatea trecerii în revistă a unei perioade însemnate din viața sa plină de înfăptuiri într-un domeniu atât de încărcat de semnificații cum este cel al arheologiei.

Născut la 28 octombrie 1937, la Roman, jud. Neamț, urmează cursurile școlilor primare și liceale (Liceul „Petru Rareș”) la Piatra Neamț, pentru ca în intervalul 1956–1961 să absoluteze Facultatea de Istorie a Universității din București. Marcat de persecuțiile politice ale vremii, pe care le-a suferit atât el, cât și familia sa și datorită cărora își schimbă numele, poposește ca profesor de istorie la Sărmășag (jud. Sălaj) și Borca (jud. Neamț), pentru ca abia în anul 1964 să poată ocupa postul de muzeograf la Muzeul Arheologic din Piatra Neamț, unde și-a propus să-și urmeze vocația de arheolog. În această instituție, fiind pe rând muzeograf principal, director adjunct, director (epurat, în anul 1974, tot din motive politice) și șef de secție, reușește, deși este grevat de activitățile administrative inerente, să desfășoare o bogată activitate de cercetare, conducând sau participând la săpăturile șantierelor arheologice Bâta Doamnei – Piatra Neamț, Piatra Șoimului (Calu), Târzia, Gura Secului și Braniște, toate din județul Neamț. Dintre acestea se evidențiază în mod special săpăturile din ultimele trei localități, unde Virgil Mihailescu-Bîrliba a cercetat mai multe cimitire din secolul al IV-lea, aparținând Culturii Tumulilor Carpatici, depistată astfel pentru prima oară pe teritoriul României.

În paralel cu activitatea arheologică propriu-zisă a desfășurat o muncă susținută și în domeniul numismaticii, preocuparea sa de căpetenie fiind monedele romane republicane și imperiale, printre acestea numărându-se și tezaurele de la Bârgăuani, Puriceni, Măgura, Mastacăn, Gherăieștii Noi ș.a., care au beneficiat de ample studii, realizate singur ori în colaborare. Intensele preocupări din domeniul numismaticii și arheologiei romane s-au concretizat prin susținerea doctoratului în 1975 cu o teză consacrată legăturilor economice dintre lumea romană și cea autohtonă, dacică, de la est și nord de Carpați, în prima jumătate a mileniului I d. Chr. (conducător: prof. dr. doc. Dumitru Tudor; membrii: acad. Emil Condurachi și dr. doc. Bucur Mitrea, cărora le va purta o neștearsă amintire și vie recunoștință), lucrare ce a fost publicată în traducere franceză la Editura Academiei Române.

În perioadă când a lucrat la Muzeul Arheologic din Piatra Neamț a găsit timpul, entuziasmul și răbdarea pentru a iniția și conduce editarea primelor patru numere ale revistei acestui muzeu, *Memoria Antiquitatis*.

Munca asiduă desfășurată în muzeul nemțean și bunele rezultate obținute i-au permis ca, în urma concursului susținut, chemat de către acad. Mircea Petrescu-Dîmbovița, să se transfere în anul 1980 la Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” din Iași, din care se va desprinde Institutul de Arheologie din Iași, la care își continuă și în prezent activitatea ca cercetător științific principal gr. I. Din 1980 și până astăzi, domnul Virgil Mihailescu-Bîrliba a întreprins intense cercetări numismatice și arheologice, publicând numeroase lucrări de specialitate, dintre care se disting două cărți fundamentale consacrate circulației și teaurizării monedelor, prin care s-a realizat o parte a istoriei economice a Moldovei antice. Prima, *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, apărută în 1980, pe baza unui catalog complet de descoperiri, prezintă circulația monedelor romane în primele secole de după Christos, în mediul dacic de la răsărit de Carpați. Această amplă lucrare i-a permis autorului să abordeze în continuare chestiuni legate de problema teaurizării monedelor, de folosire a lor ca instrument de datare și alte chestiuni specifice domeniului numismaticii. Apărută zece ani mai târziu și distinsă cu Premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române, a doua lucrare tratează aceleași probleme, dar pentru o perioadă mai veche – intervalul secolelor VI–I î. Chr. (*Dacia răsăriteană în secolele VI–I î.e.n. Economie și monedă*, Ed. „Junimea”, Iași, 1980). Apariția celor două monografii, integrându-se unui tot, ce prezintă un însemnat capitol de istorie economică pe baza descoperirilor monetare din Moldova, a determinat utilizarea lor în literatura de specialitate din țară și de peste hotare, ele constituind, poate, partea cea mai consistentă din publicațiile colegului Virgil Mihailescu-Bîrliba.

Preocupat de desăvârșirea pregătirii sale de specialist a reușit să beneficieze de două burse DAAD la Institut für Alte Geschichte din Saarbrücken în anii 1985 și 1990 (la prof. Peter Robert Franke), de una a Institutului Arheologic German din Berlin, ca și de altele, în Italia sau Franța. Deși activitatea sa științifică a fost deosebit de bogată s-a ocupat și de editarea revistei *Arheologia Moldovei*, unde a lucrat ca secretar de redacție din 1981 și ca redactor responsabil din 1991 până în 1997. Meritele sale și-au găsit recunoașterea și prin acceptarea sa ca membru al societăților românești de studii clasice, de istorie și de numismatică (președinte al Secției Iași), precum și al Asociației Internaționale de Arheologie Clasică de la Roma.

Întrucât a manifestat un interes deosebit pentru introducerea unor noi metode în cercetarea arheologică și numismatică, inclusiv prin utilizarea computerului, a organizat (în colaborare) în anul 1996, la Iași, o manifestare științifică internațională consacrată întrebuirii calculatorului în arheologie, fiind totodată ales și membru al Comitetului de conducere (Steering Committee) la „Association for Computer Applications in Archaeology” cu sediul la Cambridge.

În afară de multele lucrări de specialitate publicate, a reeditat singur sau în colaborare volumul I din *Istoria românilor din Dacia Traiană* de A. D. Xenopol și volumele I–II din *Istoria Românilor* ale lui N. Iorga, contribuind și la reeditarea lucrării lui C. C. Kirilescu, *Sistemul bănesc al leului și precursorii lui*.

În cursul îndelungatei sale activități a participat la numeroase manifestări științifice din țară și de peste hotare. De asemenea, bogatele cunoștințe acumulate i-au oferit posibilitatea valorificării acestora, după 1989, și în cadrul Facultății de Istorie a Universității „Al. I. Cuza” din Iași unde, începând din anii 1991–1992, susține cursuri și seminarii la disciplinele „Introducere în numismatică”, „Numismatică antică” și „Numismatică medievală”. Totodată, deoarece din anul 1996 i s-a acordat dreptul de a conduce doctorate în specialitatea „Numismatică”, dl. Virgil Mihailescu-Bîrliba încearcă acum și să atragă sau să canalizeze eforturile unor tineri pe drumul cercetării.

Remarcabila sa activitate, după cum rezultă din cele prezentate anterior, precum și din lista de lucrări anexată, l-a impus ca unul din cei mai serioși, competenți și responsabili cercetători din domeniul arheologiei românești. Tenacitatea, răbdarea, pasiunea și devotamentul cu care a servit știința trecutului îl recomandă tuturor celor care vor să vadă în viața și activitatea colegului și prietenului Virgil Mihailescu-Bîrliba un exemplu și un îndemn. Acum, la împlinirea a 60 de ani de viață să îi urăm sănătate, mulți ani și rodnicie cărturărească!

LISTA DE LUCRĂRI

A. CĂRȚI

1. *Tezaurul de la Măgura*, Bibliotheca Carpica, I, Muzeul județean de istorie și artă Bacău, Bacău, 1997, 79 p. + 26 pl. în afară de text (în colaborare cu I. Mitrea).
2. *La monnaie romaine chez les Daces orientaux*, BHR, Monographies, XXIII, EA, București, 1980, 312 p. + 6 pl.
3. *Dacia răsăriteană în secolele VI-I î.e.n. Economie și monedă*, Edit. „Junimea”, Iași, 1990, 180 p. + 10 pl.

B. REEDITĂRI ȘI LUCRĂRI COLECTIVE

4. A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. I, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1985, 520 p. + 12 planșe, reeditare (contribuții personale: *text stabilit*, p. 35–414; *Notă asupra ediției*, p. 31–32; *Note și comentarii*, p. 415–476; *Postfață*, p. 447–485 și *Indice*, p. 487–516).
5. N. Iorga, *Istoria Românilor*, vol. I, partea I, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1988, 352 p. + 8 pl., reeditare, în colaborare cu V. Chirica și I. Ioniță (contribuții personale: *text stabilit*, p. 224–231, 235–247, 248–249, 251–258; *Note și comentarii*, p. 231–234, p. 247, 249–250, 258–259).
6. N. Iorga, *Istoria Românilor*, vol. I, partea a 2-a, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1988, 305 p. + 34 pl., reeditare, în colaborare cu V. Chirica și I. Ioniță (contribuții personale: *text stabilit*, p. 84–102, 105–120, 123–169, 175–192; *Note și comentarii*, p. 102–105, 120–122, 169–174, 192–193; *Notă asupra volumului*, p. 11–12; *Addenda*, p. 251–259; *Postfață*, p. 260–271; *Indice* p. 273–306).
7. N. Iorga, *Istoria Românilor*, vol. II, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1992, 414 p. + 4 hărți + 38 fig. + 23 pl., reeditare, în colaborare cu V. Chirica și I. Ioniță (contribuții personale: *text stabilit*, p. 77–79, 81–96, 101–102, 104–125, 128–137, 345–351; *Note și comentarii*, p. 80, 97–100, 103, 126–127, 138–139, 352–353; *Addenda*: 354–356).
8. C. C. Kirilăscu, *Sistemul bănesc al leului*, vol. I, Edit. Enciclopedică, București, 1997 (contribuții personale: p. 3–53).

C. STUDII, ARTICOLE ȘI NOTE

9. *Descoperiri de monede imperiale romane în județul Neamț*, în *SCN*, 4, 1968, p. 456–459.
10. *Un mic tezaur de denari romani imperiali descoperit la Ghindăoani (jud. Neamț)*, în *SCIV*, 19, 1968, 4, p. 597–611 (în colaborare cu Gh. Poenaru Bordea și Al. Artimon).
11. *Un călător prin Dacia*, în *Magazin istoric*, 12, dec. 1968 (II), p. 37 = *Un călător prin Dacia (Dion Chrysostomos)*, în vol. *Strămoșii poporului român. Geto-dacii și epoca lor*, București, 1980, p. 327–329.
12. *Noi descoperiri de tezaure imperiale romane la Piatra Neamț (I)*, în *Carpica*, 1, 1968, p. 209–231.
13. *Noi descoperiri de tezaure imperiale romane la Piatra Neamț (II)*, în *Carpica*, 2, 1969, p. 157–178.
14. *Un „akinakes” descoperit la Văratec (com. Agapia, jud. Neamț)*, în *SCIV*, 20, 1969, 2, p. 329–335.
15. *O problemă de statistică numismatică*, în *MemAntiq*, 1, 1969, p. 121–148.
16. *Descoperiri de monede antice și bizantine (I)*, în *MemAntiq*, 1, 1969, p. 423–433.
17. *Circulația monetară la triburile libere de la răsărit de Carpați (sec. II–IV)*, în *MemAntiq*, 2, 1970, p. 281–344.
18. *Descoperiri de monede antice și bizantine (II)*, în *MemAntiq*, 2, 1970, p. 577–581.
19. *Un nou depozit monetar antic descoperit lângă Zimnicea*, în *MemAntiq*, 2, 1970, p. 491–498 (în colaborare cu I. Mitrea).
20. *Descoperirile monetare și legăturile dintre tracii sud-dunăreni și lumea geto-dacă*, în *MemAntiq*, 3, 1971, p. 193–207.
21. *Découvertes monétaires et les liaisons entre les Thraces sud-danubiens et le monde Geto-Dace*, în *Ier Congrès International de Thracologie. Contributions roumaines*, AIESEE – Academia Bulgară de Științe, Sofia, 1972, p. 35–65 = *Découvertes monétaires et les liaisons entre les thraces sud-danubiens et le monde Geto-Dace*, în *Thracica. Primus Congressus Studiorum Thracicorum*, III, Sofia, 1974, p. 261–272.
22. *Descoperiri de monede antice și bizantine (III)*, în *MemAntiq*, 3, 1971, p. 585–590.
23. *Notă adițională privind tezaurul de denari romani imperiali descoperite la Ghindăoani*, în *SCN*, 5, 1971, p. 385–388 (în colaborare cu Gh. Poenaru Bordea).
24. *Notă despre un nou „akinakes” găsit la Agapia*, în *MemAntiq*, 3, 1971, p. 441–454 (în colaborare cu Gh. Untaru).
25. *Expoziția „Noi descoperiri arheologice în județul Neamț (1965–1969)”*, în *MemAntiq*, 3, 1971, p. 561–570 (în colaborare cu Șt. Cucuș și A. Buzilă).
26. *Date noi cu privire la circulația monetară în Moldova în secolul al XVI-lea*, în *ArkMold*, 7, 1972, p. 369–376 (în colaborare cu O. Iliescu și C. Matasă).
27. *Germanische latènezeitliche „Feuerböcke” aus der Moldau*, în 51.–52. *BerRGK. 1970–1971*, Berlin, 1972, p. 176–196 (în colaborare cu M. Babeș).
28. *La circulation monétaire à l'Est des Carpathes aux IIe–IVe siècles de notre ère*, în *Actes du VIIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques*, Beograd 9–15 septembre 1971, III, Belgrad, 1973, p. 262–269.
29. *Tezaurul de denari romani imperiali de la Puriceni (com. Borlești, jud. Neamț)*, în *MemAntiq*, 4–5, 1972–1973, p. 125–230.
30. *Legăturile dintre lumea romană și populațiile „barbare” de la est și nord de Carpați Răsăriteni în prima jumătate a mileniului I e.n., reflectate în primul rând prin descoperirile monetare*, București, 1974, 404 p. + 69 tab. + 32 pl. (teza de doctorat, ms.).
31. *Legăturile dintre lumea romană și populațiile „barbare” de la est și nord de Carpați Răsăriteni în prima jumătate*

- a mileniului I e.n., reflectate în primul rând prin descoperirile monetare, Universitatea din București, 1975, 24 p. (rezumatul tezei de doctorat).
32. Tezaurul de denari romani imperiali descoperit la Hertioana de Jos (com. Traian, jud. Bacău), în *Carpica*, 7, 1975, p. 15–29 (în colaborare cu I. Mitrea).
 33. Tezaurul de denari romani imperiali de la Blăgești, jud. Bacău, în *Carpica*, 7, 1975, p. 31–40 (în colaborare cu D. Monah).
 34. *The akinakai of Moldavia. A new discovery*, în *Thraco-Dacica*, București, 1976, p. 109–116.
 35. Tezaurul de denari romani de la Rîpile (com. Gura Văii, jud. Bacău), în *Carpica*, 8, 1976, p. 137–150.
 36. *Le trésor de vases romaines en argent de Muncelul de Sus*, în *Dacia*, N.S., 22, 1978, p. 201–212 (în colaborare cu I. Mitrea).
 37. Tezaurul de vase romane de argint de la Muncelul de Sus, în *Carpica*, 10, 1978, p. 163–177 (în colaborare cu I. Mitrea).
 38. *La découverte monétaire de Davideni (dép. de Neamț) et les trésors de deniers s'achevant par des deniers de Marc Aurèle*, în *Dacia*, N.S., 23, 1979, p. 319–322.
 39. *Un nouveau groupe culturel sur le territoire de Roumanie. Les fouilles de Braniște-Nemțior (com. de Vinători, dép. de Neamț)*, în *Dacia*, N.S., 24, 1980, p. 180–207.
 40. *La monnaie romaine républicaine et celle du Haut Empire à l'est de la Dacie, Actes du IIe Congrès International de Thracologie, Bucarest, 6–12 septembre 1976*, EA, București, II, 1980, p. 189–205.
 41. Tezaurul de denari romani imperiali descoperit la Mastacăn (com. Borlești, jud. Neamț), în *SCN*, 7, 1980, p. 83–93.
 42. *Raport preliminar privind cercetările de la Tîrzia, com. Brusturi-Drăgănești, jud. Neamț*, în *Materiale*, 11, Tulcea, 1980, p. 246–253 (în colaborare cu N. Mirițoiu și M. Udrescu).
 43. *Un problème de statistique mathématique: la réforme de Septime Sévère et les trésors monétaires romains au-delà des frontières de l'Empire*, în *PACT*, Conseil de l'Europe, Strasbourg, 5–IV, 5, 1981, p. 324–333.
 44. *O problemă de statistică matematică: reforma lui Septimius Severus și tezaurele monetare romane de dincolo de frontierele imperiului*, în *Cercetări*, s.n., 12–13, Iași, 1981–1982 (1983), p. 159–167.
 45. *Cîteva monede antice inedite*, în *SAA*, I, *Corolla memoriae Nicolai Gostar dedicata*, Iași, 1983, p. 182–185.
 46. Tezaurul de monede romane imperiale de la Itești, jud. Bacău, în *BSNR*, LXXV–LXXVI, 1981–1982 (1983), 129–130, p. 131–147.
 47. *Stipendiu roman pentru dacii liberi*, în *Magazin istoric*, 191, 1983, 2, p. 13 (în colaborare cu I. Mitrea).
 48. *Noi cercetări arheologice la Bîtea Doamnei – Piatra Neamț*, în *Documente recent descoperite și informații arheologice*, București, 1984, p. 21–25.
 49. *Noi considerații privind tezaurul de la Birgăoani*, în *Carpica*, 14, Bacău, 1982, p. 57–63.
 50. *Der Goldschatz von Rădeni, jud. Neamț, in der Westmoldau, Rumänien*, în *Præhistorische Zeitschrift*, 60, Berlin, 1, 1985, p. 47–69 (în colaborare cu Al. Vulpe).
 51. Tezaurul de la Rădeni, în *MemAntiq*, 12–14, 1986, p. 41–63 (în colaborare cu Al. Vulpe).
 52. *Ethnical Elements in „the Carpathian Tumuli Culture”*, în *Archaeological „Objectivity” in Interpretation*, vol. I, *The World Archaeological Congress, 1–7 September 1986*, Southampton, 10 p. + 5 pl.
 53. *„Le trésor unique” de l'Empire Romain*, în *MemAntiq*, 15–17, 1983–1985 (1987), p. 117–125.
 54. Tezaurul de monede romane descoperit la Traian, județul Neamț, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 117–130 (în colaborare cu V. Ursachi).
 55. *Descoperiri monetare din Moldova. I*, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 311–320 (în colaborare cu V. Butnariu).
 56. *Noi descoperiri monetare în județul Botoșani*, în *Hierasus*, 7–8, Botoșani, 1988, p. 217–221 (în colaborare cu O.-L. Șovan).
 57. *Elemente romane la est de Carpați în prima jumătate a mileniului I e.n.*, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, 64, Iași, 1988, 2, p. 46–62.
 58. *A Late Roman Hoard from Traian (Neamț, Rumania)*, în *The Numismatic Chronicle*, Londra, 1989, p. 191–196.
 59. Tezaurul de monede romane descoperite la Tîrpești, în *SCN*, 9, 1989, p. 43–51 (în colaborare cu M. Chițescu și S. Marinescu-Bîlcu).
 60. Tezaurul de denari romani imperiali de la Gherăiești Noi, jud. Neamț, în *ArhMold*, 14, 1991, p. 55–63.
 61. *Descoperirile monetare din așezarea dacică de la Brad*, în *ArhMold*, 15, 1992, p. 97–105 (în colaborare cu V. Ursachi).
 62. *Începuturile Muzeului Arheologic din Piatra Neamț*, în *MemAntiq*, 18, 1992, p. 315–326.
 63. *Moneda și datarea complexelor arheologice*, în *Carpica*, 23, 1992, 1, p. 193–196.
 64. *Din nou despre tezaurul de la Sîmburești (jud. Olt)*, în *BSNR*, LXXX–LXXXV, 1986–1987 (1992), p. 75–87 (în colaborare cu I. Mitrea).
 65. *Die römisch-dakischen Kriege und die numismatischen Entdeckungen*, în *Dacia*, N. S., 36, 1992, p. 193–197 = în *Proceedings of the XIth International Numismatic Congress, Brussels, September, 8th–13th 1991*, Louvain-la-Neuve, 1993, p. 269–274.
 66. *Războaiele daco-romane și descoperirile monetare*, în *ActaMN*, 26–30; 1989–1993 (1993), I/I, p. 39–44.
 67. *Tezaurele monetare. Cercetare și interpretare*, în *SCIIVA*, 44, 1993, 1, p. 53–58.
 68. *Descoperiri monetare din așezarea geto-dacică de la Poiana-Tecuci*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 121–130 (în colaborare cu S. Teodor).
 69. *Descoperiri monetare din Moldova II*, în *ArhMold*, 16, 1993, p. 289–294 (în colaborare cu V. Butnariu).
 70. *Les dates numismatiques et la chronologie des sites de type La Tène de la Dacie*, în *Actes du XIIe Congrès International de Sciences Préhistorique et Protohistoriques*, Bratislava, 1–7 septembre 1991, 3, Bratislava, 1993, p. 291–296 = în vol. *Din istoria Europei romane*, Oradea, 1995, p. 69–80.
 71. *Römische Münzen östlich der Provinz Dazien in 2.–3. Jh.u.Z.*, în *ArhMold*, 17, 1994, p. 69–73.
 72. *Cercetări în cimitirul de la Joldești-Botoșani*, în *ArhMold*, 18, 1995, p. 213–227 (în colaborare cu O.-L. Șovan).
 73. *Turibula: Concerning the Origin and the Utilization of a Pottery Category from the Lower Danube*, în *Rei Cretariae Romanae Favtorvm*, Acta 33, Abingdon, 1996, p. 97–102.

74. *Depozitul de monede antice de la Chiojdu Mic, jud. Buzău*, în *SCN*, 10, 1993 (1996), p. 9–14 (în colaborare cu V. Berbecaru).
75. *A Survey of the Development of Computer Applications in Romanian Archaeology*, în *Analecta Praehistorica Leidensia*, 28, Leiden, 1996, p. 525–530 (în colaborare cu V. Chirica).
76. *Sectorul frontierei romane din nord-vestul Daciei Porolissensis și datele numismatice*, în *ActaMP*, 15, 1996, p. 75–85.
77. *Descoperiri monetare la Târgu Frumos, jud. Iași*, în *ArhMold*, 19, 1996, p. 253–259 (în colaborare cu C. Mihai).
78. *Some Inferences from the Numismatic Evidence across a Roman Frontier Segment (North-West of Dacia Porolissensis)*, în *Roman Frontier Studies 1995. Proceedings of the XVIth International Congress of Roman Frontier Studies*, eds. W. Groenman-van Waateringe, B. L. van Beek, W. J. H. Willems, S. L. Wynia, Oxbow Monograph 91, 1997, p. 241–245.
79. *The Carpathian barrows culture = Cultura tumulilor carpatici*, în *ActaMP*, 21, 1997, p. 833–878.
80. *Izvoarele numismatice și unele date privind fauna antică a Pontului Euxin*, în *SCN*, 11, 1995 (1997), p. 123–148 (în colaborare cu S. Haimovici).
81. *Impact of Political Ideas in Romanian Archaeology before 1989*, în *SAA*, 3–4, Iași, 1997, p. 157–160.
- p. 36, nr. 223; p. 39, nr. 241; p. 42, nr. 258 și 259; p. 48, nr. 293; p. 48–49, nr. 297; p. 49–50, nr. 302; p. 59, nr. 363; p. 61, nr. 370; p. 80, nr. 483; p. 95, nr. 586; p. 116, nr. 724.
90. Andrzej Kunisz, *Chronologia naplywu u pieniadza rzymskiego na ziemie Malopolski. Wroclaw-Warszawa-Krakow, 1969*, în *SCN*, 6, 1975, p. 284–286.
91. *6 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 93, New York, 1975: p. 20, nr. 120; p. 26–27, nr. 157; p. 37, nr. 212; p. 38, nr. 218; p. 43, nr. 247; p. 120, nr. 717.
92. *24 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 94, New York, 1975: p. 2, nr. 12; p. 7, nr. 46; p. 21, nr. 127; p. 27, nr. 160; p. 40, nr. 232; p. 42, nr. 248; p. 46, nr. 278; p. 47, nr. 279; p. 48, nr. 287 și 288; p. 49, nr. 293; p. 53, nr. 316; p. 55, nr. 328; p. 57, nr. 335; p. 57–58, nr. 342; p. 58, nr. 343; p. 107, nr. 669 și 671; p. 107–108, nr. 672; p. 110, nr. 686; p. 112, nr. 697; p. 114, nr. 708; p. 114–115, nr. 714; p. 133, nr. 857.
93. *10 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 95, New York, 1976: p. 13, nr. 82; p. 16, nr. 100; p. 28, nr. 173; p. 79–80, nr. 522; p. 81, nr. 533; p. 85, nr. 556; p. 89, nr. 576; p. 114, nr. 781; p. 117, nr. 808.
94. *23 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 96, New York, 1976: p. 6, nr. 35; p. 29, nr. 143 și 144; p. 32, nr. 161; p. 32–33, nr. 162; p. 33, nr. 163; p. 37, nr. 190; p. 37–38, nr. 192; p. 38–39, nr. 196; p. 40, nr. 205 și 206; p. 47–48, nr. 239; p. 69, nr. 364, 365 și 366; p. 70, nr. 368; p. 71, nr. 376; p. 72, nr. 377 și 378; p. 73, nr. 382; p. 74, nr. 389 și 391; p. 99, nr. 554.
95. *6 note bibliografice* în publicația *Coin Hoards*, 2, Londra, 1976: p. 63, nr. 218 și 219; p. 65, nr. 233; p. 67, nr. 238 și 240; p. 143, nr. 561.
96. *13 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 97, New York, 1977: p. 11–12, nr. 59; p. 15, nr. 79; p. 34, nr. 175; p. 37, nr. 191; p. 41, nr. 212 și 213; p. 44, nr. 228; p. 106, nr. 538; p. 107, nr. 540; p. 108, nr. 545; p. 120, nr. 605; p. 121, nr. 608; p. 121, nr. 641.
97. *16 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 98, New York, 1977: p. 1, nr. 1; p. 2, nr. 8; p. 4, nr. 22; p. 33, nr. 156 și 157; p. 42, nr. 196; p. 51–52, nr. 244; p. 52, nr. 245; p. 54, nr. 254; p. 121, nr. 624; p. 122, nr. 629 și 630; p. 123, nr. 632; p. 124, nr. 638; p. 125–126, nr. 649; p. 127, nr. 658.
98. *11 note bibliografice* în publicația *Coin Hoards*, 3, Londra, 1977.
99. A. A. Nudel'man, *Topografiia kladov u nahodok edinitsinîh monet, Chișinău, 1976*, în *Carpica*, 10, 1978, p. 419–421.
100. *7 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 100, New York, 1978: p. 4, nr. 24; p. 44, nr. 257 și 258; p. 53, nr. 305; p. 124, nr. 730; p. 129, nr. 755; p. 162, nr. 957.
101. *14 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 101, New York, 1979: p. 11, nr. 70; p. 19, nr. 125; p. 20, nr. 129; p. 24, nr. 151; p. 38, nr. 229; p. 75, nr. 445; p. 78–79, nr. 466; p. 83, nr. 489; p. 85, nr. 500; p. 153, nr. 958; p. 154, nr. 964 și 965; p. 168, nr. 1076; p. 170, nr. 1094.
102. *23 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 102, New York, 1979: p. 1, nr. 1; p. 5, nr. 38;

D. RECENZII ȘI NOTE BIBLIOGRAFICE

82. *10 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 86, New York, 1971: p. 2, nr. 13; p. 7, nr. 47; p. 15, nr. 96; p. 26, nr. 155; p. 32, nr. 195; p. 35, nr. 215; p. 40, nr. 240; p. 41, nr. 245; p. 120, nr. 769; p. 126, nr. 819.
83. *6 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 87, New York, 1972, p. 14–15, nr. 83; p. 27, nr. 145; p. 38, nr. 209; p. 46, nr. 259; p. 108, nr. 652; p. 108–109, nr. 654.
84. *2 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 88, New York, 1972, p. 42, nr. 248; p. 42, nr. 250.
85. *Studia Comitatus. Tanulmányok Pest megye Múzeumaiból. Szentendre, 1–2/1972–1973*, în *MemAntiq*, 4–5, 1972–1973, p. 309.
86. *Arheologija. Akademia Nauk Ukrainskoi SSR, Institut Arheologii, Ukrainske Tovaristvo Ohoroni Pam'istmikov Istorii ta Kulturi, Kiiv (nr. 1–12/1971–1973)*, în *MemAntiq*, 4–5, 1972–1973, p. 311–312.
87. *7 note bibliografice* în publicația *Numismatic literature*, 89, New York, 1973: p. 2, nr. 11; p. 39–40, nr. 219; p. 41, nr. 226; p. 57, nr. 319; p. 62, nr. 342; p. 103–104, nr. 620; p. 111, nr. 656.
88. *17 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 90, New York, 1973: p. 3, nr. 17; p. 3, nr. 20; p. 4, nr. 22; p. 20, nr. 121; p. 27, nr. 159; p. 41, nr. 238; p. 42, nr. 247, 248 și 249; p. 43, nr. 250; p. 45, nr. 264; p. 46, nr. 273; p. 82, nr. 530; p. 87, nr. 555; p. 96, nr. 599 și 600; p. 100, nr. 622.
89. *19 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 92, New York, 1974: p. 2, nr. 13; p. 3, nr. 19 și 23; p. 8, nr. 58; p. 10, nr. 68; p. 28–29, nr. 181; p. 32, nr. 203;

- p. 8, nr. 55; p. 11, nr. 82 și 83; p. 12, nr. 86; p. 25–26, nr. 178; p. 55–56, nr. 353; p. 58, nr. 371; p. 66, nr. 414; p. 70–71, nr. 442; p. 71, nr. 443; p. 77, nr. 483; p. 82–83, nr. 513; p. 85–86, nr. 528; p. 142, nr. 909 și 913; p. 147, nr. 939; p. 149, nr. 947 și 949; p. 150–151, nr. 958; p. 152, nr. 967; p. 162, nr. 1045.
103. *Medlemsblad. Numismatik Unions. Copenhaga, 1–10, 1973; 1–10, 1974; 1–10, 1975; 1–5, 1976*, în *SCN*, 7, 1980, p. 213.
104. Jean-Baptiste Giard, *Catalogue des monnaies de l'Empire Romain, I, Auguste, Paris, 1976*, în *SCN*, 7, 1980, p. 203–204.
105. Andrzej Kunisz, *Recherches sur le monnayage et la circulation sous le règne d'Auguste, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdąnsk, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo Polskiej Akademii Nauk, 1976*, în *SCN*, 7, 1980, p. 204–205.
106. *7 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 103, New York, 1980: p. 4, nr. 23; p. 16, nr. 82; p. 23, nr. 121 și 122; p. 123, nr. 655; p. 124, nr. 658; p. 127–128, nr. 676.
107. *22 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 104, New York, 1980: p. 2, nr. 9; p. 28, nr. 143; p. 42, nr. 209; p. 52, nr. 253; p. 57, nr. 282; p. 59, nr. 287; p. 60, nr. 293 și 296; p. 62, nr. 307; p. 63, nr. 310; p. 65, nr. 321; p. 68, nr. 333 și 336; p. 70, nr. 343 și 344; p. 71, nr. 351; p. 72, nr. 353; p. 88, nr. 431; p. 154, nr. 791; p. 174–175, nr. 896; p. 175, nr. 898; p. 183, nr. 937.
108. Andrzej Kunisz, *Geneza ustroju monetarnego Cesarstwa Rzymskiego. Uniwersytet Śląski, Katowice, 1975*, în *BSNR*, 70–74, 1976–1980, 124–128, 1981, p. 689–690.
109. Barbara Lichočka, *Justitia sur les monnaies imperiales romaines, Warszawa, 1974*, în *BSNR*, 70–74, 1976–1980, 124–128, 1981, p. 690–691.
110. Maria Chițescu, Mariana Marcu, Gheorghe Poenaru Borda, *Monedele antice de aur și argint din colecția Muzeului județean Brașov, Cumidava, XI-3, Brașov, 1978*, în *BSNR*, 70–74, 1976–1980, 124–128, 1981, p. 695–696.
111. *Die Völker an der mittleren und unteren Donau im fünften und sechsten Jahrhundert. Berichte des Symposiums der Kommission für Frühmittelalterforschung 24. bis 27. Oktober 1978, Stift Zwettl Niederösterreich, herausgegeben von Herwig Wolfram und Falko Daim, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-Historische Klasse, Denkschriften, 145. Band. Veröffentlichungen der Kommission für Frühmittelalterforschung Bd. 4, Wien, 1980*, în *Dacia*, N. S., 25, 1981, p. 412–413.
112. *16 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 105, New York, 1981: p. 1, nr. 4; p. 2, nr. 6; p. 8, nr. 38; p. 11, nr. 53; p. 15, nr. 79 și 80; p. 27, nr. 141; p. 32, nr. 169; p. 36–37, nr. 188; p. 63, nr. 323; p. 67, nr. 345; p. 67–68, nr. 346; p. 78, nr. 398; p. 85, nr. 434; p. 133–134, nr. 711; p. 137, nr. 728.
113. *4 note bibliografice*, în publicația *Numismatic Literature*, 106, New York, 1981: p. 4–5, nr. 17; p. 8, nr. 35; p. 31, nr. 161; p. 49, nr. 292.
114. *Antičnaja Tira i srednevekovyi Belgorod. Sbornik naučnih trudov, Akademija Nauk Ukrainskoj SSR, Odesski arheologičeskij muzej, „Naukova Dumka”, Kiev, 1979*, în *AIIAI*, 19, 1982, p. 751–754.
115. Dan Gh. Teodor, *Romanitatea carpato-dunăreană și Bizanțul în veacurile V–XI e.n., Editura „Junimea”, Iași, 1981*, în *AIIAI*, 19, 1982, p. 695–696.
116. *12 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 107, New York, martie 1982: p. 10, nr. 64; p. 11, nr. 73; p. 20, nr. 137; p. 42, nr. 269; p. 43, nr. 275; p. 50, nr. 315; p. 51, nr. 321; p. 52, nr. 328; p. 53, nr. 335; p. 57, nr. 354; p. 98–100, nr. 644; p. 101–102, nr. 655.
117. *Trésors monétaires. Bibliothèque Nationale, III, Paris, 1981*, în *AIIAI*, 20, 1983, p. 483–484.
118. *Sylloge Nummorum Graecorum. Deutschland. Sammlung v. Aulock. Index, Berlin, 1981*, în *AIIAI*, 20, 1983, p. 482–483.
119. *8 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 109, New York, martie 1983: p. 9, nr. 54, p. 32, nr. 195; p. 33–34, nr. 203; p. 34, nr. 204; p. 74, nr. 448; p. 75, nr. 455; p. 83, nr. 498 și 500.
120. R. A. G. Carson și A. M. Burnett, cu C. M. Johns, M. C. Macfarlane și S. Ivens, *Recent Coin Hoards from Roman Britain, British Museum, Occasional Paper, nr. 5, Londra, 1979*, în *SCN*, 8, 1984, p. 148.
121. Michael H. Crawford, *La moneta in Grecia e a Roma, Roma-Bari, Editori-Laterza, 1982, 171 p.*, în *AIIAI*, 21, 1984, p. 606–609.
122. Dinu Adameșteanu, *Civilizații antice din Italia meridională. Basilicata antică. Istorie și monumente (traducere Al. S. Ștefan), București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1983, 168 p. + 88 planșe*, în *AIIAI*, 21, 1984, p. 601–602.
123. I. Barnea, O. Iliescu, *Constantin cel Mare, București, Edit. Științifică și Enciclopedică, 1982, 212 p. + 24 planșe*, în *AIIAI*, 21, 1984, p. 602–604.
124. Guy Rachet, *Dictionnaire de l'archéologie, Paris, Robert Laffont, 1982, 1052 p.*, în *AIIAI*, 21, 1984, p. 595–596.
125. *16 note bibliografice* în publicația *Numismatic Literature*, 111–112, New York, martie-septembrie 1984: p. 23, nr. 120; p. 28–29, nr. 149; p. 44, nr. 229; p. 47, nr. 247; p. 49, nr. 257; p. 54, nr. 285; p. 62, nr. 333; p. 68, nr. 365; p. 68, nr. 368; p. 75, nr. 406; p. 145, nr. 810; p. 146–147, nr. 818; p. 147, nr. 819; p. 149, nr. 831 și 832; p. 167, nr. 931.
126. Eva Kolníková, *Rímske mince na Slovensku, Ars slovacica antiqua, Tatran, Bratislava, 1980, 116 p. (inclusiv 70 fig.)*, în *ArhMold*, 10, 1985, p. 117–118.
127. *PACT, 5, 1981. Statistique et Numismatique – Statistics and Numismatics, Strasbourg, 431 p.*, în *AIIAI*, 22/2, 1985, p. 837–839.
128. Wolfgang Leschhorn, *„Gründer der Stadt”. Studien zu einem politisch-religiösen Phänomen der griechischen Geschichte (Palingenesia, XX). Franz Steiner Verlag Wiesbaden GMBH, Stuttgart, 1984, 436 p.*, în *ArhMold*, 11, 1987, p. 279.
129. Michael H. Crawford, *Coinage and Money under the Roman Republic. Italy and the Mediterranean Economy, Methuen & Co Ltd. London, 355 p. + XXV*, în *ArhMold*, 11, 1987, p. 279–281.
130. A. A. Nudel'man, *Očerki istorij monetnogo obraščeniya v Dnestrovsko – Prutskom regione (s drevnejšich vremen*

- de obrazovanija feodal'nogo Moldavskogo gosudarstva), „Știința”, Chișinău, 1987, 182 p., în *ArhMold*, 11, 1987, p. 281–282.
131. N. A. Frolova, *The Coinage of the Kingdom of Bosphorus A. D. 69–238, translated from the Russian by H. Barlett Wells, BAR International Series 56, Oxford, 1979, 249 p., 63 pl. + 6 pl.*, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 331–332.
132. Ioana Bogdan Cătănciu, *Evolution of the System of defence works in Roman Dacia, translated from the Romanian by Etta Dumitrescu, BAR, International Series 116, Oxford, 1981, 121 p. + 85 fig.*, în *ArhMold*, 12, 1988, p. 332–335.
133. Boris A. Raev, *Roman Imports in the Lower Don Basin, trad. Chantal Ardouin, BAR International Series 278, Oxford, 1986, 135 p. + 2 p. + 80 pl.*, în *ArhMold*, 13, 1990, p. 251–252.
134. *Archaeology in Britain since 1945, editat de Jan Longworth și John Cherry, Londra, 1988, 248 p.*, în *MemAntiq*, 19, 1994, p. 539–543.
135. *Archaeology and the Information Age. A Global Perspective, ed. P. Reilly și S. Rahtz, London și New York, 1992*, în *ArhMold*, 17, 1994, p. 331.
136. Clive Orton, Paul Tyers, Alan Vince, *Pottery in Archaeology, Cambridge, 1993*, în *ArhMold*, 17, 1994, p. 335.
137. Iordanka Iurukova, *Monetosečeneto na gradovete v Dolna Mizija i Trakija II–III v. Hadrianopol, Sofia, 1987*, în *ArhMold*, 17, 1994, p. 344–345.
138. *Archaeologia Mosellana, Bd. 1, Saarbrücken, 1989*, în *ArhMold*, 18, 1995, p. 329–331.
139. Franco Sartori, *Dall'Italia all'Italia, t. I–II, Padova, 1993*, în *ArhMold*, 18, 1995, p. 340–341.
140. Richard Reece, *Roman Coins from 140 Sites in Britain, Cirencester, 1991*, în *ArhMold*, 18, 1995, p. 345.
141. *The Coinage of the Roman World in the Late Republic, Proceedings of a colloquium held at the British Museum in September 1985, BAR International Series 326, Oxford, 1987*, în *SCN*, 10, 1993 (1996), p. 177.
142. *Le trésor d'Eauze. Bijoux et monnaies du IIIe siècle après J.-C., Toulouse, 1992*, în *ArhMold*, 19, 1996, p. 328+331.
143. Ivo Lukanc, *Diocletianus der römische Kaiser aus Dalmatien, în Fondation Numismatica Antica, Wetteren, 1991, 343 p.*, în *CercetNum*, 7, 1996, p. 281.
144. D. W. Mac Dowall, A. V. M. Hubrecht and W. J. A. De Jong, *The Roman Coins: Republic and Empire up to Nerva, Description of the Collections in the Provincial Museum G. M. Kam at Nijmegen, XII, Nijmegen, 1992, 166 p.*, în *Dacia*, N. S., 38–39, 1994–1995 (1997), p. 500–501.
147. *Nicolae Gostar, în MemAntiq, 6–8, 1974–1976 (1982), p. 347–353 (necrolog).*
148. *Altfel despre bani, în Almanah „Convorbiri literare” 1984, Iași, 1984, p. 119–124.*
149. *Stagiul de documentare în R.F. Germania, în ArhMold, 11, 1987, p. 290.*
150. *Stagiul de documentare în U.R.S.S., în ArhMold, 12, 1988, p. 350–352.*
151. *Documentare științifică în Bulgaria, în ArhMold, 13, 1990, p. 266–269.*
152. *Profesorul Bucur Mitrea la 80 de ani, în ArhMold, 13, 1990, p. 271–175.*
153. *Primul Simpozion Balcanic de Numismatică (Varna, 1988), în ArhMold, 14, 1991, p. 131–132.*
154. *Documentare științifică în Germania, în ArhMold, 15, 1992, p. 221.*
155. *Al XI-lea Congres Internațional de numismatică (Bruxelles, 1991), în ArhMold, 15, 1992, p. 223–224.*
156. *Dan Gh. Teodor la 60 de ani, în ArhMold, 16, 1993, p. 5–9.*
157. *Bucur Mitrea, în ArhMold, 19, 1996, p. 339–340 (necrolog).*
Publicistica din cotidiene și reviste de cultură nu a fost inclusă în prezenta *Listă de lucrări*.

F. REFERINȚE (despre...)

I. Tezaurul de la Măgura:

- I. Winkler, în *CercetNum*, 3, 1980, p. 236–237.
- G. Hochstrasser, în *Geldgeschichtliche Nachrichten, Frankfurt am Main*, 15, 1980, 79, p. 286.

II. La monnaie romaine chez les Daces orientaux:

- J.-P. Bost, în *Revue des Études Anciennes*, 82, 1980, 3–4, p. 277–279.
- G. Gorini, în *RIN*, 83, 1981, p. 274–275.
- I. Winkler, în *ActaMN*, 18, 1981, p. 707–712.
- S. Teodor, în *AIIAI*, 18, 1981, p. 765–766.
- R. Reece, în *The Slavonic and the East European Review*, 60, 1982, 3, p. 473.
- M. Köhegyi, în *Az Erem*, 2, Budapest, 1983, p. 49.
- M. Köhegyi, în *Numizmatikai Közlöny*, 82–83, 1983–1984, p. 128.
- C. Preda, în *SCN*, 8, 1984, p. 143–145.
- I. Ioniță, în *ArhMold*, 10, 1985, p. 113–117.

III. Dacia răsăriteană în secolele VI–I î.e.n. Economie și monedă:

- S. Dumitrașcu, în *Vatra străbună*, 1/2, Alba Iulia, 1990, p. 2.
- N. Zugravu, în *ASUI*, s.n., Istorie, 37–38, 1991–1992, p. 273–275.
- S. Teodor, în *ArhMold*, 15, 1992, p. 213–214.
- D. Mihăilescu, în *MemAntiq*, 18, 1992, p. 336–338.

E. VARIA

- Constantin D. Matasă (1878–1971), în *MemAntiq*, 4–5, 1972–1973, p. 11–12 (necrolog).
- Dumitru Tudor, în *AIIAI*, 19, 1982, p. 925–926 (necrolog).